

У свою чергу, при обранні даного неефективного шляху використання коштів зовнішнього кредитування проводиться із чотирьох основних джерел: із бюджету, за рахунок золотовалютних резервів, приватизації власності, із нових запозичень. В українській практиці нові запозичення відіграють суттєву роль в обслуговуванні заборгованості, що не дає позитивних наслідків, а лише призводить до збільшення зовнішнього боргу і зменшення національного багатства.

Отже, єдино ефективним та можливим на даний час шляхом погашення державного боргу є вкладання коштів у розвиток виробничої сфери (насамперед, таких галузей як сільське господарство, машинобудування, важка промисловість) і погашення державного боргу за рахунок надходжень від вкладень у ці галузі. Також в умовах сьогоденної інфляції досить важливими є інвестиції в розвиток внутрішньої і зовнішньої транспортної мережі (інфраструктури країни), що могло б збільшити обсяги транзитних товарів через Україну з країн Східної Азії до країн Західної Європи. За рахунок проведення даного виду політики збільшились би надходження до державного бюджету за рахунок сплати транзитних мит. В свою чергу вище наведенні доходи до бюджету могли б спрямовуватись на часткове погашення державних позик.

Але на кінець 2009 року розмір державного боргу України вже досяг критичної межі. У даному випадку держава повинна скористатися своїм законним правом на емісійний дохід. З огляду на це, нагальних змін потребує механізм направлення емітованих коштів: вони мають надходити переважно до бюджету у формі безпроцентних кредитів. Для уникнення інфляційних наслідків при здійсненні грошової емісії необхідно створити чіткий механізм її каналізування. Через систему інвестиційних рахунків емітовані кошти мають направлятися виключно на фінансування інвестиційних та інноваційних проектів, передбачених у бюджеті, або ж на розвиток інфраструктури держави (наприклад, будування комплексів, розширення мережі доріг тощо). Якщо ці кошти не потраплять на валютний або споживчий ринки, зростання цін не відбудеться, а такі заходи сприятимуть повнішому завантаженню підприємств.

Оздоровлення фінансової системи України не можливе без розробки науково обґрунтованої стратегії формування, обслуговування та використання ринку державних запозичень. Проблеми державного боргу повинні стати окремим напрямом дослідження у сферах економічного аналізу, прогнозування, фінансового менеджменту, господарського права.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України, режим доступу: [http://www.minfin.gov.ua/file/link/226124/file/debt\(31.07.2009\).pdf](http://www.minfin.gov.ua/file/link/226124/file/debt(31.07.2009).pdf)
2. Департамент державного боргу України: Аналітичні матеріали щодо державного боргу, режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=224494&cat_id=224493
3. Про Державний бюджет України на 2009 рік: Закон України // Фінанси України. — 2009. — №1. — С.3-49.
4. Кириченко О.А. Сучасні теорії управління зовнішньою заборгованістю / О.А.Кириченко, В.Д.Кудрицький // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — №7. — С.15-27.
5. Вахненко Т.П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т.П. Вахненко // Фінанси України, 2009. — №6. — С.14-28.

УДК 338.556

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Кандидат економічних наук Назаренко Я.Я.

В статті розглянуто необхідність формування інвестиційної стратегії діяльності підприємства як інструменту системи планування ефективного розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

In the article the necessity of forming of investment strategy of activity of enterprise is considered as to the instrument of the system of planning of effective development of enterprise in the conditions of dynamic market environment.

Постановка проблеми. У сучасній ринковій економіці в умовах обмеженості виробничих ресурсів та необхідності досягнення високих кінцевих результатів все більшої актуальності набувають питання формування раціональної інвестиційної стратегії підприємства.

Теоретичні та методологічні основи формування ефективної інвестиційної стратегії підприємства висвітлені в працях вітчизняних та закордонних вчених: А.В.Мешкова, О.Ю.Попова, В.М.Хобти [1] І. Ансоффа [2], А.М.Аршинова [3], В.В.Бочарова [4], М.Бронвича [5], П.Л.Віленського [6], Л.Гітмана [7], М.Джонка, та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць щодо інвестиційних процесів в розвитку підприємства, ряд питань, залишаються невирішеними і потребують особливої уваги. Тому вирішення питань формування інвестиційної стратегії підприємства як складової системи планування ефективного розвитку підприємства в динамічних умовах ринкових відносин є пріоритетним напрямом наукових досліджень.

Метою статті є дослідження проблем, що пов'язані з розробкою та впровадженням інвестиційної стратегії підприємства як інструменту системи планування ефективного розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Викладення основного матеріалу. Інвестиційна привабливість підприємства значною мірою залежить від чітко розробленої стратегії, яка б дозволила реалізувати його інвестиційний потенціал та забезпечила б дотримання загальної стратегії фінансово-економічного розвитку та цілей підприємства. Інвестиційна стратегія повинна формуватись з урахуванням існуючих та потенційних ресурсів підприємства.

Інвестиційна стратегія підприємства — це система довгострокових цілей інвестиційної діяльності, що визначаються загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Також інвестиційна стратегія повинна містити визначення довгострокових пріоритетів, встановлення черговості їх реалізацій та дослідження можливих фінансово-економічних наслідків для підприємства у разі зміни показників функціонування його основних підсистем. Окрім того, під час розробки інвестиційної стратегії підприємства слід обрати методи досягнення поставлених цілей та завдань.

Інвестиційну стратегію можна представити як генеральну програму (план, напрям) інвестиційної діяльності підприємства, дотримання якої в довгостроковій перспективі має привести до досягнення поставлених інвестиційних цілей та отримання очікуваного інвестиційного ефекту. Інвестиційна стратегія визначає пріоритетні напрями і форми інвестиційної діяльності підприємства, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують запланований загальний розвиток організації.

Процес розробки інвестиційної стратегії є важливою складовою системи стратегічного планування підприємства, основними елементами якого є місія, загальні стратегічні цілі розвитку, система функціональних стратегій в контексті окремих видів діяльності, способи формування і розподілу ресурсів.

Необхідність розробки інвестиційної стратегії підприємства визначається низкою умов:

— Інтенсивність зміни факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інвестиційною активністю підприємства, темпи науково-технічного прогресу, постійні зміни державної інвестиційної політики та форм регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно управляти інвестиціями підприємства на основі лише накопиченого досвіду та традиційних методів фінансового менеджменту. За цих умов відсутність розробленої інвестиційної стратегії адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього середовища, може призвести до того, що інвестиційні рішення окремих структурних підрозділів організації будуть мати різнонаправлений характер та до виникнення протиріч і зниження ефективності інвестиційної діяльності в цілому.

— Етап життєвого циклу. Кожній з стадій життєвого циклу підприємства присутні характерні їй рівень інвестиційної активності, напрям і форми інвестиційної діяльності, особливості формування інвестиційних ресурсів. Інвестиційна стратегія дозволяє завчасно адаптувати інвестиційну діяльність організації до кардинальних змін можливостей її економічного розвитку, що наближаються.

— Зміна цілей операційної діяльності підприємства, які пов'язані з новими комерційними можливостями, що відкриваються. Реалізація таких цілей потребує зміни виробничого асортименту, застосування нових виробничих технологій, освоєння нових ринків збуту продукції та ін. За таких умов суттєве збільшення інвестиційної активності підприємства та диверсифікація форм його інвестиційної діяльності повинне мати прогнозний характер, що забезпечується розробкою чітко сформульованої інвестиційної стратегії.

Процес розробки інвестиційної стратегії підприємства є однією з важливих складових загальної системи стратегічного вибору підприємства і передбачає:

- постановку цілей інвестиційної стратегії,
- оцінку та аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища,
- оптимізацію структури інвестиційних ресурсів, що формуються та їх розподіл,
- розробку найбільш важливих аспектів інвестиційної діяльності,
- підтримку відносин з зовнішнім інвестиційним середовищем.

Стратегія інвестиційної діяльності підприємства повинна ґрунтуватись з урахуванням наступних засад:

- формування інвестиційних джерел відповідно до вимог ринку,
- оптимального поєднання довго і середньострокових інвестицій,
- комплексності та системності інвестування,
- оптимізація інвестиційного портфеля з позицій прибутковості.

Також доцільним є формування стратегії інвестиційної діяльності підприємства на трьох рівнях: підприємства в цілому, окремих стратегічних напрямках, продукту як визначеної сфери діяльності.

Схема формування стратегії інвестиційного розвитку підприємства представлена на рис.1.

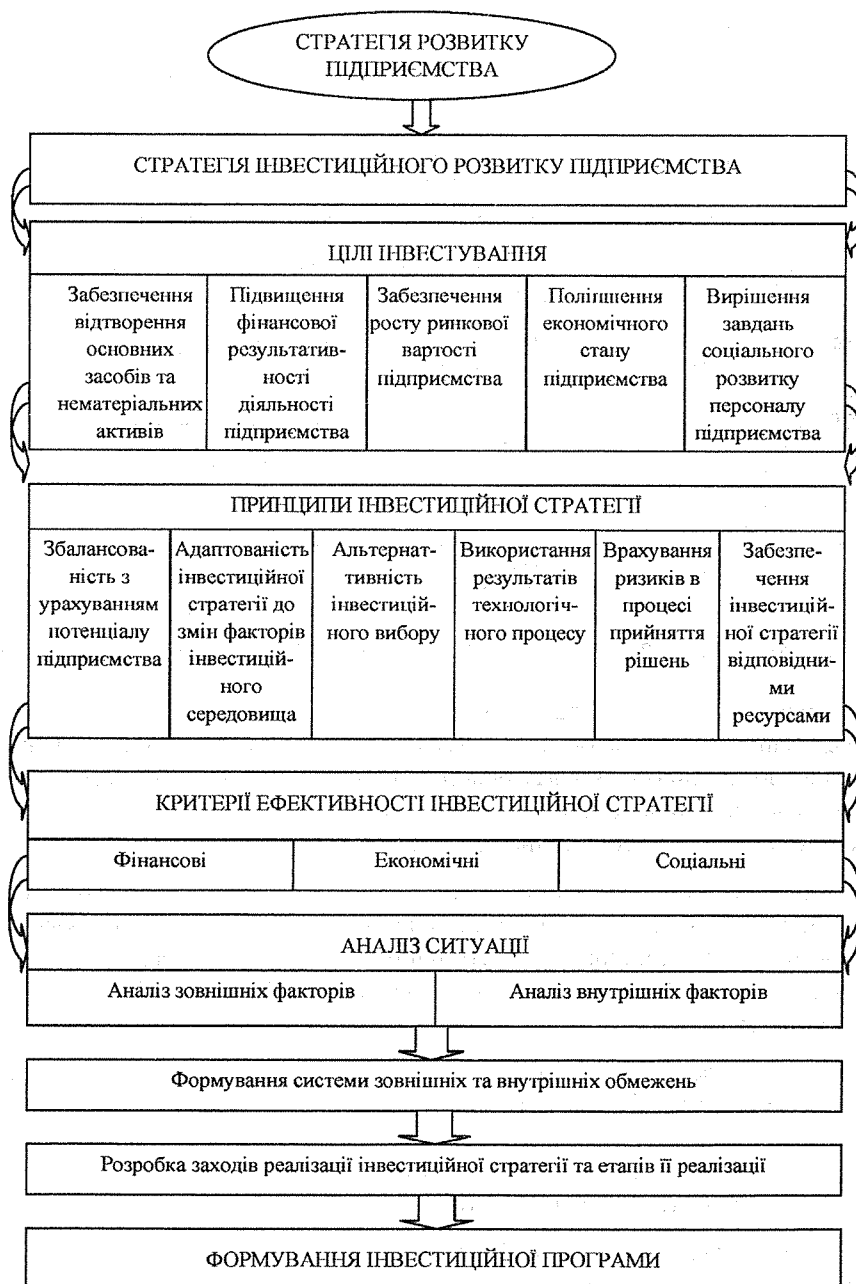

Рис. 1. Формування інвестиційної стратегії розвитку підприємства

Розробку стратегії інвестиційної діяльності підприємства слід здійснювати поетапно (рис. 2):

1. Аналіз діючих загальної та інвестиційної стратегій підприємства, інвестиційних намірів та очікувань щодо їх відповідності місії підприємства.
2. Вивчення факторів зовнішнього середовища та кон'юнктури інвестиційного ринку.
3. Оцінка сильних та слабких сторін підприємства, що визначають особливості його інвестиційної стратегії.
4. Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства.
5. Аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегічних напрямків та форм інвестиційної діяльності.
6. Формування інвестиційної політики у відповідності до основних аспектів інвестиційної діяльності.
7. Розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційної стратегії.
8. Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії.

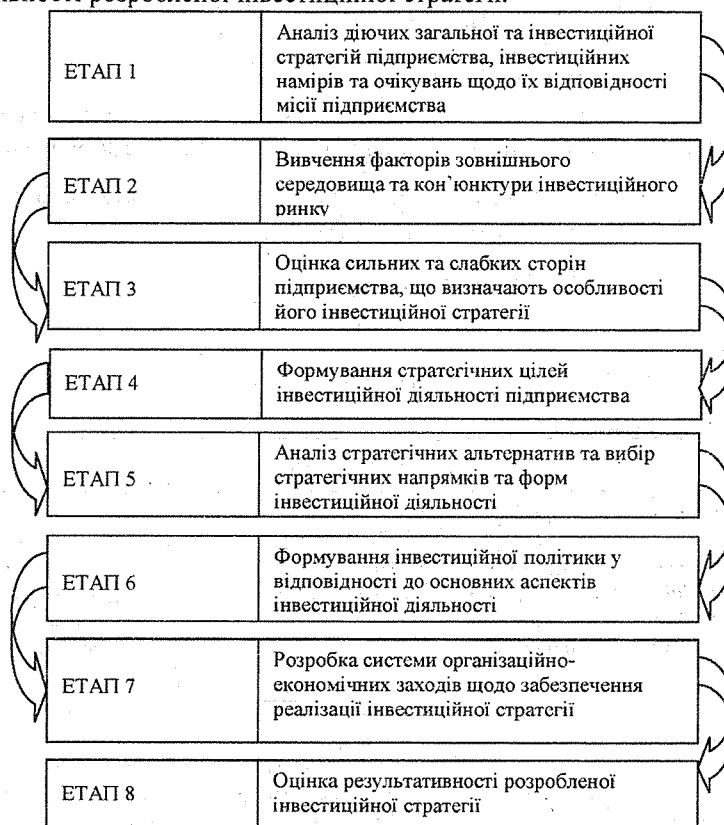

Рис. 2. Етапи формування та реалізації інвестиційної стратегії підприємства

Необхідність розробки інвестиційної стратегії підприємства визначається змінами умов зовнішнього та внутрішнього середовища. Слід зазначити, що ефективно управляти інвестиціями можливо тільки при наявності адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього середовища інвестиційного середовища. Адже інвестиційні рішення окремих підрозділів підприємства можуть суперечити одне одному, а це в свою чергу знижує ефективність інвестиційної діяльності.

Зміна факторів внутрішнього середовища підприємства може бути пов'язана з кардинальними змінами цілей його операційної діяльності чи наступними змінами в стадіях життєвого циклу. Нові комерційні можливості змінюють цілі операційної діяльності підприємства. В цьому разі розроблена інвестиційна стратегія забезпечує прогностичний характер зростання інвестиційної активності підприємства та диверсифікації його інвестиційної діяльності.

Оскільки кожній стадії життєвого циклу підприємства притаманні характерні їй рівень інвестиційної активності, напрямки та форми інвестиційної діяльності, особливості формування інвестиційних ресурсів інвестиційна стратегія дозволяє адаптувати інвестиційну діяльність підприємства до змін його економічного розвитку. Процес розробки інвестиційної стратегії потребує відокремлення об'єктів стратегічного управління підприємством, таких як: підприємство в цілому, стратегічної зони господарювання, стратегічного центру.

Стратегічна зона господарювання — самостійний господарський сегмент підприємства, що здійснює свою діяльність в ряді суміжних галузей, об'єднаних загальним попитом сировини, що використовується, технологіями.

Стратегічний інвестиційний центр — самостійна структурна одиниця підприємства, що спеціалізується на виконанні окремих функцій чи напрямків інвестиційної діяльності і забезпечує ефективну господарську діяльність окремих стратегічних зон господарювання.

В сучасних умовах господарювання інвестиційна стратегія стає одним з визначальних факторів ефективного розвитку підприємства.

Висновки. Отже, інвестиційна стратегія підприємства є однією з найважливіших складових системи планування діяльності підприємства. Вона полягає у розробці системи заходів, взаємо погоджених за часом, ресурсами і виконавцями, які спрямовані на отримання прибутків від вкладених коштів у найбільш перспективні напрямки діяльності підприємства. Стратегічний розвиток інвестиційної діяльності підприємства має орієнтуватись на створення ефективної соціально орієнтованої економіки, якісну мотивацію підприємницької діяльності, утвердження позицій рівноправного партнерства у економічному спілкуванні.

Література

1. Активізація і підвищення ефективності інвестиційних процесів на підприємствах / В.М.Хобта, О.Ю.Попова, А.В.Мешков: Монографія. / В.М.Хобта, О.Ю.Попова, А.В.Мешков. НАН України. Ін-т економіки і промисловості. МОН України. ДонНТУ. — Донецьк, 2005. — 343 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: Пер. с англ. / Научн.ред и вступ Л.И.Евенко. / И. Ансофф — М.: Экономика, 1989. — 520 с.
3. Аршинов А.М. Основные направления совершенствования инвестиционной политики предприятия / А.М. Аршинов. С. — П гос. университет экономики и финансов, 2001. — 222 с.
4. Бочаров В.В. Инвестиции. / В.В.Бочаров — СПб: Питер, Серия «Учебники для вузов». 2003. — 288 с.
5. Бромвич М. Анализ экономической эффективности капиталовложений / М.Бромвич. М.: ИНФРА, 1996. — 425 с.
6. Виленский П.Л. Оценка эффективности инвестиционных проектов. Теория и практика: Учебное пособие / П.Л. Виленский, В.Н. Ливши, С.А.Смоляк. Институт системного анализа РАН и др. — 2-е изд. — М.: Дело, 2002. — 888с.
7. Гитман Л.Дж. Джонк М.Д. Основы инвестирования. / Л.Дж. Гитман, М.Д. Джонк. — М.: Дело, 1997. — 1008 с.
8. Герасимчук М., Галиця І., Задорожа О. Джерела інвестицій та їх економічне обґрунтування: Монографія. / М. Герасимчук, І. Галиця, О. Задорожа. — К.: НАН України, Інститут економіки, 1999. — 157 с.

УДК 656.13

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Петровська С.І.

Стаття присвячена питанням необхідності підвищення якості та ефективності перевезення пасажирів міським транспортом.

The article is devoted the questions of necessity of upgrading and efficiency of carrying passengers a public transport.

Постановка проблеми у загальному вигляді.Сьогодні потреби міського населення в перевезеннях задовольняються не цілком: великі затрати часу пасажирів на пересування, необхідне збільшення комфортабельності поїздок і рішення першочергових проблем технічного і технологічного забезпечення міського транспорту. На сьогоднішній момент підприємства міського транспорту постійно відчувають дефіцит фінансування, що має тенденцію до росту. Скорочення кількості поїздок і зменшення в такий спосіб прибутку в значній мірі призводить до збільшення цих проблем. Крім того, функціонування транспорту повинно задовольняти вимогам законодавства по чистоті повітря і ряду інших вимог. Тягар капітальних витрат продовжує зростати, тому що устаткування й інфраструктура повинні періодично замінятися, а також через те, що системи повинні розширювати обслуговування у відповідь на зміну демографічних і законодавчих вимог.